

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN BAYANLARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Perican BAYAR

Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET

Spor yapan ve yapmayan bayanların kişilik özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan çalışmada, 118 bireysel (atletizm, eskrim, judo, taekwon-do) yaşları 19.63 ± 3.59 ve spor yaşları 6.19 ± 3.09 ; 73 takım sporu yapan bayan (voleybol, hentbol ve basketbol) yaşları 18.94 ± 3.88 ve spor yaşları 6.15 ± 4.01 olan sporcular ile 94 spor yapmayan bayanın (yaşları 19.8 ± 3.82) kişilik özelliklerinin karşılaştırılması için MMPI -Minnesota Çokyönlü Kişilik Envanteri- kullanılmıştır. Veriler ANOVA ile test edilmiştir. Bireysel ve takım sporu yapan bayanlar ile spor yapmayan bayanların karşılaştırılmasında F, K, Hs, D, Hy, Pd, Mf, Pt, Sc ve Si alt ölçeklerinde anlamlı fark bulunmuştur ($p < .05$). Bireysel ve takım sporları yapan bayanların karşılaştırılmasında ise takım sporu yapanların Hs ve D alt ölçeklerinde anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p < .05$). Altı yıl ve üzeri spor yapan bayanların sadece Si alt ölçeğinde, altı yıldan az spor yapan bayanlara göre anlamlı olarak daha az puan aldıkları bulunmuştur ($p < .05$). Elde edilen sonuçlar spor yapan bayanlarla (takım ve bireysel), spor yapmayan bayanların karşılaştırılmasında kişilik profilleri açısından fark olduğunu göstermektedir. Uzun süreli (6 yıl ve üzeri) sporsal katılımın ise spor yapan bayanlarda sadece dışa dönük olmayı artırmakta olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bayan Sporcular, Kişilik, MMPI, Spor Deneyimi

THE COMPARISON OF PERSONALITY CHARACTERISTICS OF FEMALE ATHLETES AND NONATHLETES

The aim of this study was to compare personality characteristics of female athletes and non athletes. MMPI was used to determine the personality characteristics of 118 female ath-

Geliş tarihi : 07.05.2001

Yayına kabul tarihi : 31.10.2003

letes from individual sports (track and field, fencing, judo and taekwon-do) aged 19.63 ± 3.59 years, with 6.19 ± 3.09 years of training age, and 73 female athletes from team sports (volleyball, handball and basketball) aged 18.94 ± 3.88 years, with 6.15 ± 4.01 training age, and 94 non athlete females, aged 19.8 ± 3.82 years. Data was analysed by using ANOVA. There were significant differences between female athletes and nonathletes in F, K, Hs, D, Hy, Pd, Mf, Pt, Sc and Si subscales ($p < .05$). In comparison to individual and team sport athletes, there were significant differences in Hs and D subscales ($p < .05$). In Si subscale athletes who practiced sports for 6 years and over showed significant difference compared to those who had less than 6 years of sport practice ($p < .05$). The results indicate that personality characteristics of female athletes in both team and individual sports are different than those of nonathletes ($p < .05$). Furthermore, long term (6 years and over) practice of sports has increased the extravertedness of female athletes.

Key Words: Female athletes, Personality, MMPI, Training age.

GİRİŞ

Spor bilimlerinde spor yapan ve yapmayanların çeşitli nitelikleri karşılaştırılarak, spor yapmanın avantaj ya da dezavantajları ele alınmaya çalışılmaktadır. Spor psikolojisiyle ilgili olarak da spor yapan ve yapmayan bireylerin sporla uğraşıp uğraşmamaya bağlı olarak kişilik özelliklerinde ne gibi farklılaşmalar olduğu ilk kez 1950'li yıllarda MMPI kullanılarak başlatılan çalışmalara dayanmaktadır (Sage, 1976). Martens (1976) spor da kişilikle ilgili olarak yapılan çalışmaların birbirine zıt iki denenceden hareketle gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Bunlar sırası ile "spor yapmak kişilik üzerinde etkilidir" denencesi ve "spor yapmaya başlayan birey farklı olması nedeni ile spor yapar" denenceleridir. Yapılan araştırmaların bir bölümü ilk denenceyi destekler nitelikte görülmektedir (Balanz, 1976; Kane, 1971; Morgan, 1979). Fakat farklı olunması nedeni ile spora başlandığı denencesine ilişkin henüz kanıt bulunmamıştır.

1958 yılından günümüze değin çok sayıda çalışma konu çevresinde araştırılmaktadır. Vealey (1994) 1974-1980 yılları arasında sporda kişilikle ilgili yapılan çalışma sayısının binin üzerinde olduğunu rapor etmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi spor psikolojisi alanında da yapılan çalışmalar dikkatle incelendiğinde daha çok erkek sporcular üzerine araştırmaların yoğunlaştığı, bayan sporcularla yapılan çalışma sayısının ise çok az olduğu gösterilmektedir (Gill, 1986; Harris, 1987; Kane, 1988). Özellikle 1970-1990 tarihleri arasında bayan sporcuların kişilikleri ve toplumsal cinsiyetleri (gender) konularında spor yapanlar ile yapmayanlar arasında ne gibi değişiklikler olduğu sorusu sorulmaya başlamıştır. Spor yapan bayanların kişilik özelliklerinin farklı olup olmadığı sorusuna aranan yanıtla ilişkin farklı sonuçlar elde edilmiştir. Kimi araştırmacılar spor yapan bayanların yapmayan bayanlara göre kişilik özelliklerinde farklar bulunduğunu (Koruç, 1994; Geron, Weingar-

ten, Hietalahti ve Goldbourt, 1978; Peterson, Weber ve Trousdale, 1967; Williams, 1980), kimileri de fark olmadığını rapor etmiştir (Cratty, 1983; Kane, 1982).

Bayan ve erkek sporcuların karşılaştırmalarına yer veren Anshel (1994) genç yaştaki bayanların, erkeklerle yarışırken daha fazla başarı endişesi yaşadığını, kendi cinslerine uygun olmayan davranışlardan kaçındıklarını, daha kadınsı denebilecek tenis ve cimnastik gibi spor dallarını tercih ettiklerini, futbol ve güreş gibi spor dallarından uzak olduklarını, daha fazla kurallara uyma eğiliminde olduklarını rapor etmektedir. Williams (1980) ise bayan spocuların daha iddialı, başat, kendine güvenen, bağımsız, daha atak ve diğer bayanlara göre daha az duygusal olduklarını belirtmektedir. Kane (1965) ise beden eğitimi okulunda öğrenci olan bayan sporcular ile yaptığı çalışmada, bayanların yarışma içinde başarı için gerekli olandan daha fazla beceri sergilemekte olduklarını belirtmiştir. Bu davranışa atfen de bayanların sporsal oyunlarda rekabete yönelik davranışlardan kaçınmalarının genel psikik sağlıklarını korumada önemli olduğunu vurgulamaktadır. Fakat tüm bu açıklamalara karşın spor dünyasında bayanların erkeksi olarak ele alınan boks, güreş, taekwon-do, hentbol vb gibi spor dallarına yöneldiklerini ve olimpiyat oyunlarında oldukça önemli derecelerde ettiklerini görmek olasıdır.

Bayanların toplumdaki değişime bağlı olarak, değişim içine girdikleri gözlenmektedir. İş dünyasında geçmişten farklı olarak kadınların deneyim elde etme, bağımsız davranma konusunda ilerleme kaydettikleri belirtilmektedir (Anshel, 1994; Williams, 1980). Spor dünyasındaki gelişmelerde fizyolojik çerçevede erkeklerle benzeşen performans çıktılarına ulaşıldığı gözlenmektedir. Diğer yandan kadın ve erkeğin toplumdan etkilenmeye bağlı olarak oluşturduğu toplumsal cinsiyet (gender) özellikleri açısından spor yapanlar ve yapmayanlar arasında fark olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Colley, Roberts ve Chipps, 1985; Lantz ve Schroder, 1999; Wisper, Draper ve Everett, 1988). Bu doğrultuda değişen toplumsal yapılar içinde toplumsal cinsiyette olan değişikliğin yanında bayanların kişilik özelliklerinde de spor yapanlar ve yapmayanlar açısından fark var mıdır sorusuna aranacak yanıt için yeni çalışmaların düzenlenmesi gerekli gibi görünmektedir. Türkiye’de bayan sporcularla kişilik boyutunda yapılan çalışmalarla kişilik boyutunda yapılan çalışmalar yok denecek kadar az görünmektedir.

Bu araştırmanın amacı; spor yapan bayanların, bireysel ya da takım sporu yapıyor olmalarına göre, spor yapmayan bayanlarla karşılaştırılmalarında kişilik özelliklerinde farkın olup olmadığı ve spor yapma süresinin bayan sporcular arasında farka neden oluyor mu sorularına yanıt aramaktır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırmaya Tablo 1'de özellikleri belirtilen 285 spor yapan ve yapmayan bayan katılmıştır. Lisanslı olarak bireysel spor yapan 118 bayan sporcu (atletizm, eskrim, jodu ve taekwon-do) ve takım sporu yapan 73 bayan sporcu (voleybol, hentbol ve basketbol) ile spor yapmayan 94 bayan Ankara Üniversitesi öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Sporcu olan bayanlarla yapılan

görüşmelerde katılmayı kabul edenlerle çalışma başlatılmıştır. MMPI verileri toplandıktan sonra L (yalan) ölçeği ve F (uyum) ölçeğinde istenen değerlerin üzerinde puan alan 13 bayanın ölçümü çalışmadan çıkartılmıştır. MMPI eğitim ve yaşa bağlı olarak alt ölçeklerde değişim gösterdiği için eğitim yaşı ve fizyolojik yaş değişkenleri ele alınmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Bireysel ve Takım Sporları Yapan Bayanlar ile Spor Yapmayan Bayanların Fiziksel Yaş, Eğitim Yaşı ve Spor Yaşları

	n	Fiz.Yaş.	Eğit. Yaş.	Spor Yaş.
Bireysel Spor	118	19.63 ± 3.59	12.46 ± 9.92	6.19 ± 3.09
Takım Sporlu	73	18.94 ± 3.88	11.45 ± 1.89	6.15 ± 4.01
Spor Yapmayan	94	19.89 ± 3.82	11.86 ± 2.23	-

Veri Toplama Aracı: Araştırmada kişilik değerlendirmeleri için MMPI (Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri) kullanılmıştır. Envanter Mckinley ve Hathavey tarafından 1956 yılında geliştirilmiş ve Savaşır (1981) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve güvenilirliğinin (.51; .89) olduğu belirtilmiştir. Geçerlik çalışması Erol (1982) tarafından yapılmış ve ölçeğin klinik tanı alan ve almayan bireyleri ayırt ettiği gösterilmiştir. Ölçek üç geçerlik ve on klinik olmak üzere 13 alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler Yalan (L), Uyum (F), Doğrultma (K), geçerlik alt ölçekleri ile, Hipokondryasis (Hs), Depresyon (D), Histeri (Hy), Psikotik Davranışlar (Pd), Kadınlık- Erkeklik (Mf), Paranoya

(Pa), Psikotizm (Pt), Şizofreni (Sc), Manik davranışlar (Ma) ve İçe-dışa dönüklük-Si klinik ölçekleridir. Envanter spor bilimlerinde alanında kişilik değerlendirmeleri için en çok kullanılan ve kişilik hakkında geniş bir spektrumda değerlendirme olanağı veren iki araçtan (16 PF ile birlikte) birisi olduğu için (Johnson ve Morgan, 1981) tercih edilmiştir. Ölçme aracının cevap kağıdına eklenen soru maddeleri ile fizyolojik yaş, toplam eğitim süresi ve lisanslı spor yapma süresi de (spor yaşı) sorgulanmıştır.

İşlem Yolu: Veriler sporcu olan gruplardan, antrenmandan önce rahat bir ortamda alınmıştır. Sporcu olmayan bayanlar için toplanan veriler ise Ankara

Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde okuyan ve beden eğitimi dersine giren öğrenciler arasından, ölçüm sırasında sporla hiç ilgilenmediğini belirtenlerden, aynı ders içerisinde dersliklerinde alınmıştır.

Verilerin Analizi: Elde edilen verilerin değerlendirilmesi için betimsel istatistiksel teknikler, ANOVA ve Post-Hoc de-

ğerlendirmeler için de Sheffé testi kullanılmıştır. Araştırmada hata payı .05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada bireysel ve takım sporları yapan bayanlar ile spor yapmayan bayanların MMPI (K eklenmiş) verilerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Bireysel, Takım Sporları ve Toplam Spor Yapan Bayanlar ile Spor Yapmayan Bayanların MMPI Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Alt Ölçek	Bireys. Spor (n= 118)		Takım Sporu (n= 73)		Spor Yapmayan (n= 94)		F
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	
L	5.34 ± 2.22		4.68 ± 1.95		4.89 ± 1.87		2.54
F	9.46 ± 4.84		7.90 ± 4.47		10.58 ± 4.67		13.40**
K	11.16 ± 3.39		11.69 ± 3.79		12.48 ± 4.01		5.61*
Hs	15.67 ± 4.77		14.69 ± 4.45*		16.32 ± 4.32		4.45*
D	22.09 ± 5.57		19.78 ± 4.07*		22.97 ± 5.24		10.55**
Hy	22.05 ± 5.46		20.43 ± 5.09		23.56 ± 4.57		11.80**
Pd	22.49 ± 4.73		21.15 ± 4.37		23.34 ± 4.31		2.52
Mf	28.66 ± 3.77		28.68 ± 4.02		27.64 ± 3.98		12.63**
Pa	12.12 ± 4.11		11.17 ± 3.93		11.67 ± 3.45		2.76
Pt	28.60 ± 6.27		27.78 ± 4.90		29.38 ± 5.67		8.52**
Sc	30.59 ± 8.70		27.61 ± 7.01		32.34 ± 7.98		19.06**
Ma	21.98 ± 4.15		22.84 ± 4.38		21.78 ± 4.28		2.71
Si	26.82 ± 8.91		23.69 ± 6.92		27.67 ± 7.56		8.61**

* p<.05, ** p>.01

Elde edilen verilere uygulanan ANOVA testi sonucunda MMPI Alt Ölçeklerinden F ölçeğinde ($F_{(2, 282)}= 13.404$; $p<.001$) takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, K ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=5.615$; $p<.05$) bireysel spor yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, Hs ölçe-

ğinde ($F_{(2, 282)}=4.457$; $p<.05$) takım ve bireysel spor yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, D ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=10.557$; $p<.001$) takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, Hy ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=11.807$; $p<.001$) takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar

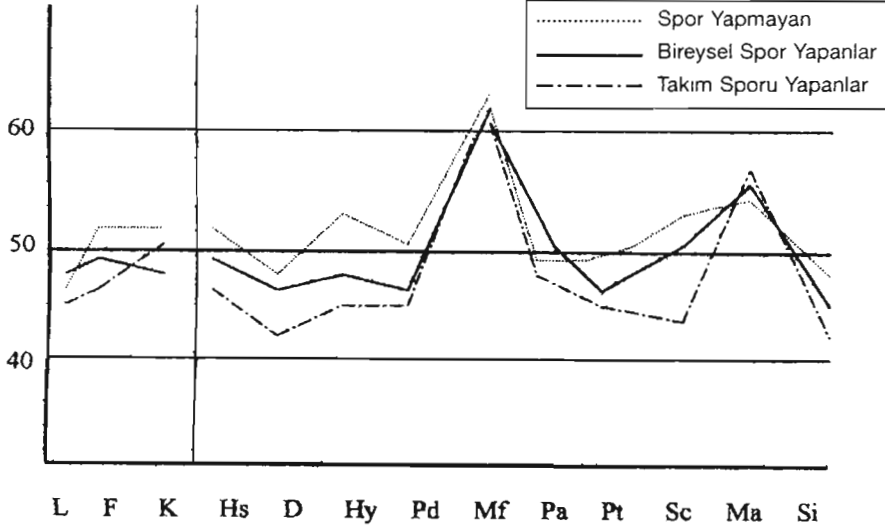
Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özellikleri

arasında, Mf ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=12.632$; $p<.001$) bireysel ve takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, Pt ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=8.527$; $p<.01$) takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar arasında, Sc ölçeğinde ($F_{(2, 282)}=19.067$; $p<.001$) bireysel ve takım sporu yapanlar ile spor yapmayanlar arasında ve Si ölçeğinde ($F_{(2, 282)}= 8.617$; $p<.01$) bireysel ve takım sporu yapanlar ile spor yap-

mayanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Takım sporu ve bireysel spor yapanların karşılaştırılmasında Hs ölçeğinde ($F_{(1, 189)}= 4.123$; $p<.05$) ve D ölçeğinde ($F_{(1, 189)}=5.328$; $p<.05$) anlamlı fark bulunmuştur.

Bireysel spor ve takım sporu yapan ve spor yapmayan bayanların MMPI profilleri Şekil 1'de verilmiştir

Spor yapan bayanlar; Martens'in

Şekil 1: Bireysel ve Takım Sporları Yapan Bayanlar ile Spor Yapmayan Bayanların MMPI Profilleri

(1987) elit performansın değerlendirilmesinde zaman olgusunun yerinin önemli olduğunu belirttiği çalışmasından yola çıkılarak altı yılın üzerinde ve altında spor yapanlar olarak ayrılmışlar ve spor

yapma süresinin kişilik üzerinde ne gibi bir fark yaratacağına ilişkin sorunun yanıtı da aranmaya çalışılmıştır. Spor yapma süresi ile kişilik değerlerine ilişkin bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Altı Yılın Üzerinde ve Altı Yılın Altında Spor Yapan Bayanların MMPI Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve "t" Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Altı Yıl Üstü (n= 92)		Altı Yıldan Az (n= 96)		t
	\bar{X}	Sd	\bar{X}	Sd	
L	5.14	± 1.87	4.89	± 1.91	0.24
F	8.73	± 4.72	9.05	± 4.42	-0.31
K	11.69	± 3.46	11.50	± 3.23	0.19
Hs	15.38	± 4.48	15.39	± 4.53	-1.35
D	21.07	± 4.65	21.01	± 5.05	0.06
Hy	22.06	± 5.01	21.21	± 5.07	0.85
Pd	22.27	± 4.14	22.20	± 4.18	-0.07
Mf	29.31	± 3.84	28.44	± 3.84	0.87
Pa	12.91	± 3.30	12.91	± 3.13	-0.01
Pt	27.79	± 5.27	28.24	± 5.23	-0.45
Sc	27.94	± 6.48	29.62	± 6.38	-1.68
Ma	23.09	± 3.28	23.07	± 3.29	0.07
Si	24.92	± 5.73	26.76	± 6.16	-1.84*

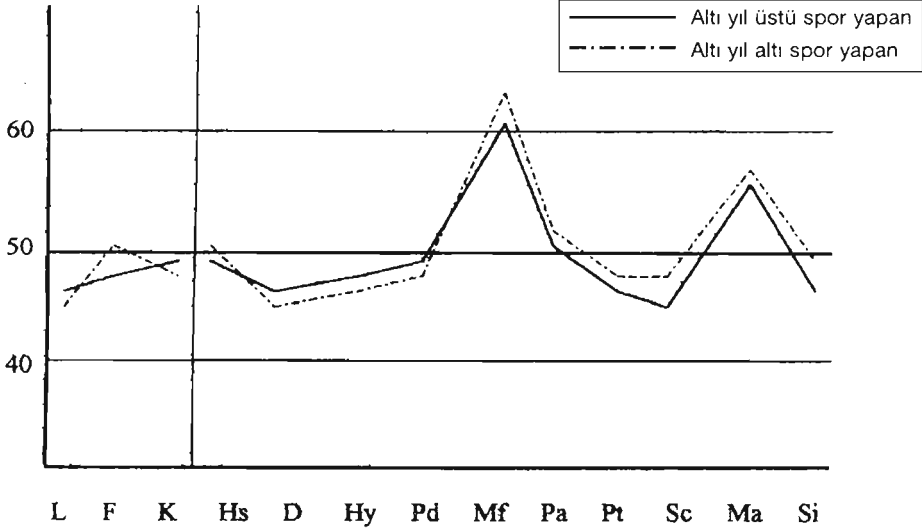
*p<.05

Spor yapan bayanlar, altı yıl ve üzerinde spor yapanlar ile daha az spor yapanlar şeklinde ayrılarak karşılaştırıldığına, sporcuların kişilik özelliklerinden

sadece Si alt ölçeğinde anlamlı fark bulunmuştur (t = 1. 8438; p<.05).

Altı yıl altı ve üstü spor yapan bayanların MMPI profilleri Şekil 2'de verilmiştir.

Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özellikleri

Şekil 2: Altı Yılın Üstünde ve Altında Spor Yapan Bayanların MMPI Profilleri.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor yapan bayanların kişilik profillerine bakıldığında bireysel ve takım sporları yapan bayanların spor yapmayan bayanlara göre MMPI'in sekiz alt ölçeğinde (Hs, D, Hy, Pd, Mf, Pt, Sc ve Si) ve iki geçerlik ölçeğinde (F ve K) anlamlı fark bulunmuştur. Elde edilen bulgular spor yapan bayanların daha dışa dönük, macerayı seven, risk alma özelliği yüksek, uysal, kuralcı, itaatkar, genelde daha katı, yetenekli, duygusal olarak dengeli ve kendilerine olan güvenlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Dışa dönüklük ve maceracılık özelliği Eysenck, Nias ve Cox (1982), Kuruç ve Bayar, (1992), Kuruç (1994) ve Sheng'in (1989) çalışmalarının bulguları ile para-

lellik göstermektedir. Spor yapan bayanların daha fazla sorumluluk alan, uysal, kuralcı, itaatkar buna karşın katı bireylerden oluştuğu bulgusu, Bilge (1992), Flanagan (1959), Gravelle, Searle ve Jean (1983), Johnson ve Morgan (1981), Kuruç ve Bayar (1992) ile Kuruç'un (1994) bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Spor yapan bayanların duygusal olarak daha dengeli ve kendine güvenen bireylerden oluştuğu bulgusu da Gravelle, Searle ve Jean (1983), Kuruç (1994), Sheng (1989) ve Williams (1980)'ün çalışmalarının bulguları ile paralellik göstermektedir.

Bulgular spor yapan bayanlar ile spor yapmayan bayanların kişilik profillerinde

fark olduğunu göstermektedir. Bu fark spor yapan bayanların, yapmayan bayanlara göre daha dışa dönük oldukları, daha fazla sorumluluk aldıkları, kuralcı oldukları, duygusal olarak daha dengeli ve kendine güvenen bireyler oldukları doğrultusundadır. Eysenck, Nias ve Cox (1982) spor yapılarak kazanılan özellikler içinde en önemlilerinin maceracılık, risk alabilirlik, daha fazla sorumluluk üstlenebilirlik, kuralcılık sayılabilir demektir. Bu anlamda bayan sporcular ile spor yapmayan bayanların karşılaştırılmasından elde edilen bulguların önemli bir bölümünün spor yaparak kazanıldığını belirtmek olası gibi görünmektedir. Fakat bu şekli ile ele alındığında altı yılın üzerinde spor yapanlar ile sporu daha kısa yapanlar arasındaki farkın önemsiz denecek düzeyde olması Eysenck, Nias ve Cox'un (1982) bulguları ile çelişiyor gibi görünmektedir. Elde edilen bulguların sadece betimsel veriye dayalı olması nedeni ile çok net bulgulara dayanmadığının bilinmesi de yararlı olacaktır. Boylamsal ya da deneysel nitelikli çalışmaların kişilik psikolojisi alanında yapılma zorluğu (Kroll, 1976; Martens, 1981) nedeni ile kesin yanıtlar elde edilememektedir.

Takım sporu yapan bayanlar ile bireysel spor yapan bayanların kişilik özelliklerinin karşılaştırılmasında sadece Hs ve D alt ölçeklerinde takım sporlarından kaynaklanan farklar bulunmuştur. Her iki alt ölçekten elde edilen puanlar takım sporu yapan bayanların, bireysel spor

yapan ve spor yapmayan bayanlara göre daha az puan alındığını göstermektedir. Bu bulgu, Kuruç ve Bayar'ın (1992) takım sporu yapan bayanların kendilik yeterliklerinin yüksek ve bireysel spor yapanlara göre daha girişken olduklarını göstermektedir şeklindeki yorumları ile paralellik göstermektedir. Takım sporu yapıyor olmak daha fazla sosyal olmayı gerektirdiğinden ve takım içinde paylaşımın bireysel sporlara göre daha fazla olması nedeni ile girişken olma artarken, kendilik yeterliğinin de buna bağlı olarak daha fazla hissedilmesi söz konusu olabilir. Takım içinde sporcuların yengi ya da yenilgiyi paylaşıyor olmaları bunun en önemli sebebi olarak değerlendirilebilir. Oysaki bireysel sporlarda içinde bulunulan nesnel ya da öznel koşullara hiç bakılmaksızın sorumluluk sadece yarışan sporcunundur. Bu nedenle daha gergin, daha az girişken olmayı ve kaçınılmaz olarak da kendilik yeterliğinin azalmasına neden olmaktadır (Feltz ve Chase, 1998).

Araştırma bulguları, altı yıl ve üzeri spor yapan bayanların sadece Si alt ölçeğinde altı yıldan az spor yapan bayanlara göre anlamlı olarak daha az puan aldıklarını göstermektedir. Bu bulgu daha uzun süre spor yapan bayanların, daha kısa süre spor yapanlara göre zaman içinde bir miktar dışa dönüklüklerinin azaldığını göstermektedir. Elde edilen bulgu üst düzey sporcular için Vanek ve Hosek'in (1974) çalışmasının bulguları ile paralellik göstermektedir. Daha uzun

süre spor yapanlar, zaman içerisinde bir miktar içe dönük hale gelmektedirler. Bu sporun uzun süre yapılmasına bağlı olarak ilgi alanlarının sınırlanmasından ve toplumsal çevrenin bir miktar daralmasından kaynaklanmakta olabilir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Perican BAYAR
Ankara Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Tandoğan / ANKARA
Elektronik posta:
bayar@pharmacy.ankara.edu.tr

KAYNAKLAR

- Anshel, M.H. (1994). **Sport Psychology From Theory and Practice**. (Second. Ed.), Scottsdale: Gorsuch Scarisbrick Publishers.
- Balanz, E.K. (1976). Psychological study of out standing athletes. **Research Quarterly**, 45, 267-273.
- Bilge, F. (1992). Sporcuların psikolojik ihtiyaçları. **Spor Bilimleri Dergisi**, 3 (2), 10-17.
- Colley, A., Roberts, N. ve Chipps, A. (1985). Sex role identity personality and perception in team and individual sports by male and females. **International Journal of Sport Psychology**, 16, 103-112.
- Cratty, B.J. (1983). **Psychology in Contemporary Sports: Guidelines for Coaches and Athletes**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Erol, N. (1982). Ülkemizdeki psikiatrik hastalarda MMPI'nin geçerlik çalışması. **Psikoloji Dergisi**, 14-15, 15-23.
- Eysenck, H., Nias, K.B. ve Cox, D.N. (1982). Sport and personality. **Adv. Behavioral Research Therapy**. 4, 1-56.
- Feltz, D. L. ve Chase, M. A. (1998). The measurement of self-efficacy and confidence in sport. In J. L. Duda (Ed.) **Advances in Sport and Exercise Psychology Measurement**. Morgantown: Fitness Information Technology, Inc. 65-84.
- Flanagan, L. (1959). A study of some personality traits of different physical activity groups. **The Research Quarterly**, 22 (3), 322-323.
- Geron, E., Weingarten, G., Hiettahti, B. ve Goldbourn, U. (1978). Personality differences between male and female athletes as indicated by the MMPI-221. **Proceedings of The International Symposium on Psychological Assessment in Sport**. Netanya: 118-126.
- Gill, L. D. (1986). **Psychological Dynamics of Sport**. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Gravelle, L., Searle, R. ve Jean, P. (1983). Personality profiles of the Canadian women's national volleyball team. **Canadian Volleyball Association Technical Journal**. 13-17.
- Harris, D.V. (1987). The female athlete. In J.R. May & M.J. Asken (Eds.) **Sports Psychology: The psychological Health of The Athlete**. New York: PMA, Publishing corp. 99-116.
- Johnson, W.P. ve Morgan, W.P. (1981). Personality characteristics of college athletes in different sports. **Scandinavian Journal of Sports Sciences**. 3 (2), 41-49.
- Kane, J. E. (1965). Personality profiles of physical education students compared with others. **First International Congress of Sport Psychology**, Roma: Italy. 112-121.
- Kane, J.E. (1971). Personality and physical ability. In G.S. Kenyon (Ed.), **Contemporary Psychology of Sports**. Chicago: Athletics Institu. 141-163.
- Kane, M. J. (1982). The influence of level of

- sport participation and sex-role orientation on female professionalization of attitudes toward play. **Journal of Sport Psychology**, 4, 290-294.
- Kane, M. J. (1988). The female athletic role as a status determinant within the social systems of high school adolescents. **Adolescence**, 23, 252-264.
- Koruç, Z. ve Bayar, P. (1992). Hentbolcu, voleybolcu, atlet ve teakwon-docuların kişilik örüntüleri üzerine bir araştırma, **Spor Bilimleri II. Kongresi Bildirileri**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 355-361.
- Koruç, Z. (1994). Bayan milli voleybol takımının kişilik örüntüsü. **Voleybol ve Bilim Dergisi**, 1, 29-34.
- Kroll, W. (1976). Current stratejies and problems in personality assessment of athletes. In A. C. Fisher(Ed.), **Psychology of Sport Issues & Insights**. California: Mayfield Publishing Company. 371-391.
- Lantz, C. D. ve Schroder, P. J. (1999). Endorsement of masculine and feminine gender roles: Differences between participation in and identification with the athletic role. **Journal of Sport Behavior**, 22, 4, 545-556.
- Martens, R. (1976). The paradigmatic crises in American sport personology. In A. C. Fisher (Ed.). **Psychology of Sport Issues & Insights**. California: Mayfield Publishing Company. 415-431.
- Martens, R. (1981). Sport Personology. In G.R.F. Lüschen ve G.H. Sage (Eds.), **Handbook of social sciences of sport**. Champain: Stipes, 492-508.
- Martens, R. (1987). Science, knowledge and sport psychology. **Sport Psychologist**, 1, 94-96.
- Morgan, W.P. (1979). Prediction of performance in athletics. In P. Klavora ve Y. Daniels(Eds.). **Coach, Athletes and Sport Psychologist**. Illinois: Human Kinetics Books, 96-111.
- Peterson, S.L., Weber, J.C. ve Trousdale, W.W. (1967). Personality traits of women in team sports and women in individual sports. **Research Quarterly**, 30, 686-689.
- Sage, G.H. (1976). An assessment of personality profiles between and within intercollegiate athletics from eight different sports. In A. C. Fisher. (Ed.) **Psychology of Sport Issues & Insights**. California: Mayfield Publishing Company. 366-370.
- Savaşır, I. (1981). **Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri El Kitabı**. Ankara.
- Sheng, H.H. (1989). Study on effects of psychological factors on voleyball match results. **First IOC World Congress on Sport Sciences**. Collarado USA Olympic Committee, 42.
- Vanek, M. ve Hoseck, V. (1974). About the personality of top level performers. **Leistungssport**, 4, 205-214
- Vealey, R.S. (1994). Personality and sports: A comprehensive view. In T.S. Horn (Ed.). **Advances in Sport Psychology**. Champain: Human Kinetics Books. 25-60.
- Williams, J. M. (1980). Personality characteristics of successful female athletes. In W. F. Straub (Ed.) **Sport Psychology: An Analysis of Athlete Behavior**. Ithaca NY: Mouvement, 353-359.
- Wrisper, C. A., Draper, M. V. ve Everett, J. J. (1988). Sex role orientations of male and female holligate athletes from selected individual team sports, **Sex Role**, 19, 1-2,